

גנזי המלך

קובץ שבועי בענייני יהדות מהוצאת **ארבע כנפות**

135

להזמנת עלונים ולפרסום טל: 03-6762226 מופץ בכל הארץ ב-90,000 עותקים

"וַיֹּאסֶר יוֹסֵף מֶרְכַּבְתּוֹ וַיַּעַל לְקִרְאֵת יִשְׂרָאֵל אָבִיו"

'בטל רצונך מפני רצונו'

מתוך דרשותיו של הרב אמנון יצחק שליט"א

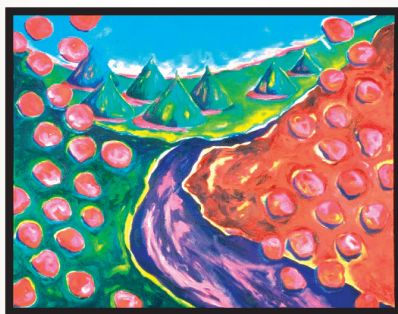
ולכן הכניע יוסף את רצונו הגדול לראות את אביו, הגם שרצונו כשר בתכלית, אולם כיון שסוף סוף הוא הרואה את אביו, יש במעשה משום 'נטילה לעצמו' ואין המעשה כולו לשם מצוה, כי מעורב בו שמץ של נגיעה עצמית. ולכן הקפיד יוסף לעלות ולהתראות עם אביו בכונה יחידה, למען יראהו אביו.

כשנתבונן בהנהגת יוסף נמצא כי כבר נהג יוסף בהנהגה זו, כי הנה נאמר: **"וַיִּכַּר יוֹסֵף אֶת אָחִיו וְהֵם לֹא הִכְרְהוּ"** (בראשית מב ח). וברש"י בשם המדרש: **"וַיִּכַּר יוֹסֵף אֶת אָחִיו" - כשנמסרו בידו, הכיר שהם אחיו וריחם עליהם'** (מב ח).

ויש לתמוה: היכן מצינו כי **'ריחם עליהם'**? והרי דבר עמם קשות ואמר להם: **"מִרְגָּלִים אַתֶּם"**! (בראשית מב). אכן נראה כי מה שדבר עמם קשות, היה כדי שיכירו בחטאם וישוּבו בתשובה ולא משום נקמה ח"ו, אמנם אף שכוונתו היתה להיטיב עמהם, הנה בטבע הדברים לא ימנע שיתלוה למעשה מעין זה, גם מעט מרגש הנקמה, אולם בכל זאת נזהר יוסף לכל יתערב רגש זה ולבו היה נקי מפניה זו.

זהו שהעיד עליו הכתוב: **"וַיִּכַּר יוֹסֵף אֶת אָחִיו"**, גם בדבריו הקשים הרגיש כלפיהם רגש אחוה, כי לא היה מעורב בזה צל כלשהו של רגשי נקמה.

והנה ודאי שהיה הדבר קשה מאד ליוסף לפעול בנפשו שיהיו רגשותיו טהורים מרגש נקמה, אך כיון שמעשה מצוה חייב להעשות בכונה טהורה ללא פניות אחרות ולא יטול העושה לעצמו מאומה ואז יחשב למעשה שלם, לכן

הסכת נחת רוח לאביו.

והנה ודאי שיוסף רצה לראות את אביו, כי כשם שאהבו אביו אהבה מיוחדת, כנאמר: **"וַיִּשְׂרָאֵל אֶהָב אֶת יוֹסֵף מִכָּל בָּנָיו כִּי בֶן זָקִינִים הוּא לּוֹ וַעֲשֵׂה לּוֹ כְּתֹנֶת פָּסִים"** (בראשית לו). כן אהבו יוסף ו**"כַּמִּים הַפְּנִים לַפְּנִים כֹּן לֵב הָאָדָם לְאָדָם"** (משלי כז יט).

והנה יעקב היה גם רבו מובהק וכמו שכתב רש"י: **"כֹּן זָקִינִים" - שנוולר לו לעת זקנתו. ואונקלוס תרגם: 'בר חכים הוא ליה. כל מה שלמד משם ועבר, מסר לו' (לו ג).** והיה רצונו לראות את אביו, גדול מאד. והיה זה רצון כשר בתכלית. ובכל זאת, התגבר על רצונו זה והיתה מטרתו היחידה, לראות את אביו אך ורק כדי למלאות את רצון אביו.

ונראה להבין זאת, בגדר שלמות המעשה, כי ענין מיוחד הוא לעשות מעשה מצוה בשלמות ללא פניות אחרות ושתיעשה המצוה אך לשם שמים ללא שום כוונת ליהנות מהמעשה ויהיה מעשה המצוה קודש לה'. וגדולה מזו, כי העושה מצוה ואין כוונתו טהורה ו'נטול לעצמו', עובר איסור חמור ונענש על כך.

"וַיֹּאסֶר יוֹסֵף מֶרְכַּבְתּוֹ וַיַּעַל לְקִרְאֵת יִשְׂרָאֵל אָבִיו גְּשֻׁנָּה וַיֵּרָא אֵלָיו וַיִּפֹּל עַל צַנְאָרָיו וַיִּכַּךְ עַל צַנְאָרָיו עוֹד" (בראשית מו כט). ופירש"י: **"וַיֵּרָא אֵלָיו" יוסף נראה אל אביו.** וצריך לבאר כונת דברי רש"י אלו; כי כשנפל על צואריו הרי בידוע שנתראו יחדיו וכבר עמד בזה הרמב"ן. כשעלה יוסף **"לְקִרְאֵת יִשְׂרָאֵל אָבִיו"** ודאי היתה הכמיהה להתראות עם אביו גדולה מאד ואכן כשהתראה עמו נפל על צואריו ובכה. ויש להבין כי היו בלב יוסף שתי סיבות להפגש עם אביו ושתי הרגשות האלו סותרות אשה רעותה:

הרצון לראות את אביו שלא ראהו זמן רב.

עוד רצון נוסף, להראות אל אביו. כי ודאי שיער בדעתו את גודל צערו ואבלו של אביו על הפרדה הארוכה, שהרי ידע יוסף שהוא הבן האהוב והבין כמה גדולה תהא שמחת אביו לכשיראהו.

ומקרא מפורש מעיד על גודל הנחת רוח שהיתה לאביו בראותו את יוסף: **"וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל אֵל יוֹסֵף אֲמוֹתָה הַפְּעַם אַחֲרֵי רְאוֹתִי אֶת פְּנֵיךָ כִּי עוֹדָה חַי" (בראשית מו) וכן אחרי שבשרוהו בניו אודות יוסף שהינו חי: **"וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל רַב עוֹד יוֹסֵף בְּנֵי חַי אֲלֶכָה וְאֶרְאֶנּוּ בְּטָרִם אֲמוֹת"** (בראשית מה), כי זו היתה שאיפתו העיקרית של יעקב לראות את בנו.**

והנה העיד הכתוב: **"וַיֵּרָא אֵלָיו" - יוסף נראה אל אביו** רצונו היחיד בזה היה, שיראה אל אביו, על מנת שאביו יראהו ותהיה לו קורת רוח בראותו אותו. וזו היתה מטרתו היחידה והבלעדית ולא היה מעורב במעשה הזה מטרה למלאות את רצונו שלו, לראות את אביו, אלא, שכל מגמתו בזה היתה אך ורק למען

התאמץ יוסף בקרבו להמית כל רגש של נקמה ולהחיות בלבו אך ורק את רגשי האהבה.

והנה כל זה פירשנו בחומר העושה מצוה ו'נוטל לעצמו', כי צריך שיעשה המעשה בשלמות. אכן נראה, כי כן הרבר, בכל הנוטל לעצמו מן העולם הזה.

ודבר זה מצינו ביוסף, שהנה אמר הכתוב: **"וַיְהִי יוֹסֵף יֵפֶה תֹאֵר וַיְפִיחַ מְרָאָה"** (בראשית לט ו) ופרש"י: **"וַיְהִי יוֹסֵף יֵפֶה תֹאֵר"** - כיון שראה עצמו מושל, התחיל אוכל ושותה ומסלסל בשערו, אמר הקב"ה: **"אביך מתאבל ואתה מסלסל בשערך? אני מגרה בך את הדוב! מיד: - וַתֵּשֶׂא אִשָּׁת אֲדֹנָיו אֶת עֵינֶיהָ אֶל יוֹסֵף"** (רש"י לט ו).

ונראה שגודל העונש בזה הוא, כי בעת שאביו מתאבל, עצם ההנהגה כבימים כתקונם, נטילה לעצמו תחשבו! ולכך גידה בו **"את הדוב"**.

והנה הנזהר מליטול לעצמו, לבד כי הינו נמנע מעון כבוד ומר, הנה מעלתו רבה ויש בו גם ממידת המלכות. כי הנה בועז זכה ליסד מלכות בית דוד. ולא מצינו מפורש במה היה כחו גדול? אך מעיקרי גדלותו הוא, מה שאמר לפלוני אלמוני: **"אם תגאל גאל"**.

בפסוק: **"וַאֲנִי אֲמַרְתִּי אֲגַלְהָ אֲזַנְהָ לְאִמֹר קִנְיָה נִגְדַת הַיֹּשְׁבִים וְנִגְדַת זְקֵנֵי עַמִּי אִם תִּגְאָל גְּאָל וְאִם לֹא יִגְאָל הַגִּידָה לִּי וְאֲדַע (וְאֲדַע) כִּי אֵין זֹלַתָּה לְגֵאוּל וְאֲנִי אֲחַרְיָה וַיֹּאמֶר אֲנִי אֲגַלְהָ" (רות ד' ד')** והנה ידע בועז כי אם יגאל הגואל לא תצא מלכות בית דוד והגאולה העתידה ממנו. ובכל זאת כיון שזכותו של הפלוני אלמוני לגאול קודמת לזכותו, היה נכון לותר על הכל ולא היסס לומר: **"אם תגאל גאל"**, כח זה של ויתור לגאול את עם ישראל, הינו ההיפך מ'נטילה לעצמו' וכח זה מכחה של מלכות הוא.

וכן מצינו: גם אצל יוסף, כשאמר לו פרעה: **"וַאֲנִי שְׂמַעְתִּי עֲלֶיךָ לְאִמֹר תִּשְׁמַע חֵלוֹם לְפָתֵר אֹתוֹ"** (בראשית מא טו), לא התמהמה: **"וַיַּעַן יוֹסֵף אֶת פְּרֵעָה לְאִמֹר בְּלִעְדֵי אֱלֹקִים יַעֲנֶה אֶת שְׁלוֹם פְּרֵעָה"** (בראשית מא טז) וביאר רש"י: **"בְּלִעְדֵי" - אֵין חֲכֻמָּה מְשֻׁלִּי, אֵלֹא: "אֱלֹקִים יַעֲנֶה! יִתֵּן עֵינָה בְּפִי לְ"שְׁלוֹם פְּרֵעָה"** (מא טז). ומזה היה גודל התפעלותו של פרעה ולכן מינהו כמושל ארץ מצרים.

והטעם: כי כאן הוא כחה של מלכות, כי מנע יוסף מעצמו גדולה וכבוד, לא הותיר לעצמו שום מעלה ואמר בפה מלא, כי אין החכמה שלו. וכח זה לא 'ליטול לעצמו' הינו כח מלוכה.

ואכן כזו היתה הנהגת יוסף לעת היותו משנה למלך מצרים, שהיה נאמן לפרעה ולא נטל לעצמו מאומה.

וכן אמרו חז"ל: שהממון שקיבץ יוסף הצדיק במצרים מילא שלש מגדלות וכל מגדל ומגדל עומקו מאה אמה ורחבו מאה וחללו מאה וכולם נתנם לבית פרעה ולא נתן לבניו אפילו חמשה כסף, מפני שעשה באמונה (מדרש 'אל יתהלל'). כי גדול היה כח יוסף באי נטילה' לעצמו.

אהבת יעקב אבינו

ועוד ראינו את מעלתו של יעקב באותו המפגש המרגש בינו לבנו יוסף בפסוק: **"וַיֹּאסֶר יוֹסֵף מְרִפְכָּתוֹ וַיַּעַל לְקִרְיַת יִשְׂרָאֵל אָבִיו גִּשְׁנָה וַיֵּרָא אֵלָיו"** (בראשית מו כט). וביאר רש"י: **"אבל יעקב לא נפל על צוואר יוסף ולא נשקו. ואמרו רבותינו: שהיה קורא את שמע' (רש"י מו כט). פשוט הוא, שלא נזדמנה פגישתם של יוסף עם אביו ברגע האחרון, של זמן קריאת שמע! ואם כן, מדוע התנכר יעקב לבנו וקרא קריאת שמע במקום לקבל פניו? הרי לפני קריאת שמע ותפלה מותר בשאלת שלום, אם נודמן לו חבירו. ולא אסרו אלא במקרים לפתחו ולא כל שכן, מפני הכבוד ומפני המלכות, שיותר להחזיר שלום?"**

ואמרנו לבאר, על פי מה שכתב הרמב"ם: בסוף הלכות איסורי מזבח: **"ומאחר שכולן (כל תשעה המינים בשמן) כשרין למנחות, למה נמנו? כדי לידע יפה שאין למעלה ממנו. והשוה והפחות. שהרוצה לזכות עצמו, יכוף יצרו הרע וירחיב ידו ויביא קרבנו מן היפה המשובח ביותר שבאותו המין שיביא ממנו. והוא הדין בכל דבר שהוא לשם הא-ל הטוב שיהיה מן הנאה והטוב: אם בנה בית תפלה, יהיה נאה מבית ישיבתו. האכיל רעב, יהיה מן הטוב והמתוק שבשולחניו. כיסה ערום, יכסה מן היפה שבכסותו. הקדיש דבר, יקדיש מן היפה שבנכסיו. וכן הוא אומר: "כָּל חֵלֶב לֵה" (ויקרא ג טז) ע"כ. (יד החזקה איסורי המזבח ז יא).**

השעה ההיא בה התאחדו האב עם בנו אהובו היתה השעה הכי טובה בחייו של יעקב ולכן הקדישה כולה לה' וקרא בה קריאת שמע לקבל עליו עול מלכות שמים ולעשותה קדש.

טבע האדם תמיד לשאוף לתקון ושפור מצבו ובאופן טבעי מחפש הוא נוחות וחיי רווחה. ועול תורה ומצוות הוא לו למעמסה.

ולכן ביאר הרמב"ם: שעל האדם ל'כוף יצרו הרע' ולשים את מיטב השתדלותו בצורך גבוה. עליו לחיות על פי הכרת שכלו, שמכל חמורות תבל לא ישאר לו מאומה וכל יגיעו יהיה לריק אם לא ישים עמל נפשו בעבודת בוראו שזה לבד ישאר מכל עמלו, האדם שהגיע להכרה זאת ומרגיש את עצמו קבוע בעבודת ה' וארעי בעולמו כבר הגיע למדרגה גדולה. ועל פי זה, יש לבאר מאמר הגמרא: **"לא**

הוּו ידעי רבנן מאי: "סלסלה ותרוממך"?! (משלי ד ח). יומא חד, שמעוה לאמתא דבי רבי, דהוות אמרה להווא גברא, דהוה קא מהפך בשעריה, אמרה ליה: "עד מתי אתה מסלסל בשערך" (ראש השנה כו:) ויתכן שחכמים לא הבינו איזה הדגשה בא שלמה המלך להדגיש. ובאיזה גישה עליהם לקיים את: **"סלסלה"?! עד ששמעו את שפחת בית רבי, שאמרה לאדם שהיה מייפה את שערו, שיפסיק מלסלסל בשערו.**

אז הובהר להם שכונת הפסוק היא, שעל האדם להשתדל ליפות את התורה שלו בדיוק כמו זה האיש שבא ליפות את עצמו, זה שבא להתיפות אינו מסתפק במה שמוכרח להסתפר מידי חדש בחדש, אלא כל שעה בא לתקן את שערו וליפותו יותר ויותר.

כן הדבר בתורתו, שלא יסתפק האדם בהכרחי לבד, אלא כל שעה ושעה; **"סלסלה"!** כמו שפירש רש"י: **"חפוש והפוך במטמונים של תורה" (ר"ה כו:)**. כדי ליפותה ולתקנה מכל שבוש וטעות ולהיות רגיל בה שלא לשכחה.

וכבר כתב החובת הלבבות: **"שכמו שאי אפשר לאש ולמים בכלי אחד, כך אי אפשר שבלב האדם תמצאנה יחד, אהבת העולם הזה ואהבת העולם הבא" (חשבון הנפש ג).** על האדם תמיד להגביר את אהבת עבודת ה' ואז ממילא תוחלש המשיכה לעולם ולתענוגיו, עד שתתחזק בתוכו אהבת התורה ומצוותיה ואז לא ירגיש שום ספוק, אלא, רק בה.

זכינו לראות אצל רבותינו, איך שקיימו בעצמם: **"כָּל חֵלֶב לֵה"** ולא הסיחו דעתם מעבודת ה' בזמנים הכי טובים ואדרבה דוקא אז חפשו להקדיש זמנים אלה לגבוה כמו שמצאנו ביעקב אבינו.

ומספרים על הרב של לומזה ז"ל שחתונתו התקיימה בחדש אלול והיו נוכחים אביו חורגו הגה"צ ר' יצחק בלאזר זצ"ל, יחד עם צבור גדול של גדולים ותלמידי חכמים מעולם הישיבות ומכיון שהיה צורך לחכות איזה זמן עד עריכת החופה, עמד ר' יצחק בלאזר ואמר שיחה ודברי התעוררות. (המוסר והדעת). ■

מעשי גדולים

"וַיֵּרָא אֶת הָעֲגֻלוֹת"

מדוע הזכיר יוסף לאחיו כי למד עם יעקב את פרשת עגלה ערופה?

למלוכה, לא עמד בנסיון העצום ושמא חלילה אינו נוהג כיהודי. יוסף שלח להרגיעו ואמר לו שהוא זוכר את פרשת עגלה ערופה, שבה מחייבת התורה את זקני העיר להיות נקיי כפים שיוכלו לומר: **"יְדִינּוּ לֹא שִׁפְכָה (שִׁפְכוּ) אֶת הַדָּם הַזֶּה"** (דברים כא ז). ושיוכלו לומר: **"שְׁלֹא בָא עַל יְדִינּוּ וּפְטַרְנוּהוּ (בלא מזון) וְלֹא רִאִינוּהוּ וְהִנְחַנוּהוּ (בלא לוויה)"** (סוטה מה:). גם אני יוסף לא שכחתי צו זה של התורה וגם כשולט על ארץ מצרים עדין ידי נקיות.

על הנאמר: **"וַיֵּרָא אֶת הָעֲגֻלוֹת"** אומר רש"י: **"סימן מסר להם, במה היה עוסק כשפירש ממנו, בפרשת עגלה ערופה."** (רש"י מה כז) מסופר על הגאון רבי שמעון שקופ זצ"ל שכשהצבא הגרמני כבש את העיר בריינסק שהוא שמש בה ברבנות והחיילים הגרמנים עוד נהגו באותו הזמן ב"סבר פנים", פנו אליו ובקשו ממנו שיכנס אסיפה מאנשי הקהילה, כדי להפקיד בידם את חלוקת מצרכי המזון, עבור הקהילה באמצעות כרטיסי מזון מיוחדים. הרב, אסף כמה מבעלי הבתים ומינה אותם להיות אחראים על מבצע החלוקה ואחר כך נשא באזניהם דברי חזוק. נאמר בתורה: **"וַיֵּרָא אֶת הָעֲגֻלוֹת וַתַּחֲזִי רוּחַ יַעֲקֹב אֲבִיהֶם"** (בראשית מה כז), אומר על כך רש"י: **"סימן מסר להם, במה היה עוסק כשפירש ממנו, בפרשת**

וסיים הגאון רבי שמעון שקופ זצ"ל ואמר: אתם נוטלים היום על עצמכם סמכות גדולה. אתם צריכים לדאוג שגם אחרי שתסתים המלחמה תוכלו לומר: **"יְדִינּוּ לֹא שִׁפְכָה (שִׁפְכוּ) אֶת הַדָּם הַזֶּה"**. עשו את מלאכתכם בישרות ובעושר. ■

עגלה ערופה לפני שנפרדו. ולמה דוקא פרשה זו? אלא, כיון ששמע יעקב שבנו יוסף חי, החלה לכרסם הדאגה בלבו, על מצבו הרוחני. יעקב חשש כי יוסף, שהגיע

שכר ועונש

"וַיִּנְשֶׁק לְכָל אַחִיו וַיִּבְכֶּה עֲלֵהֶם"

יוסף צפה ברוח הקדש שעתידיים עשרת הרוגי מלכות לתת את הדין על מכירתו.

מלכות יענשו על מכירתו בידי אחיו. ובעל 'צרור המור' מוסיף ואומר: כי עשרת הרוגי מלכות שהוצאו להורג על מכירתו של יוסף רמוזים בפסוק נוסף מפרשת השבוע: **"וַעֲתָה אֵל תַּעֲצֹבו"** (בראשית מה ה). עכשיו **"אל תעצבו!"** אבל בעתיד תעצבו על עשרת הרוגי מלכות. ■

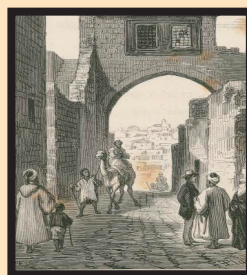
בעל 'קרבן העני' אומר: כי המלה **עֲלֵהֶם** כתובה בפסוק כשהיא חסרה - ללא י'. וראשי התיבות שלה הם: עתידיים להיות הרוגי מלכות. לומר לנו שיוסף בכה **עֲלֵהֶם**, כי צפה ברוח הקדש שעשרת הרוגי

רמז

עשרה בטבת

רמז שניתן לאברהם אבינו על י' בטבת ושאר הצומות

י' בטבת. **"תִּדְעַ תְּשַׁעָּה** באב. **"כִּי כִּי"** בסיון. **"גֵּר גֵּר"** בתשרי. **"יְהִיָּה י"ז** בתמוז. **"וַעֲבָדוּם"** - את הגוים **"וְעִנּוּ אֹתָם"** - יתענו **"אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה"** - ראשי תיבות אחר שיבנה מקדש במהרה בימינו.

ובעל 'אוצר חיים' הוסיף רמז מפרשת השבוע: **"וַיִּט" - י' טבת - "שִׁכְמוֹ לְסָבֵל"** (בראשית מט טו). ■

כותב בעל 'אור פני משה': בחזיון לילה על משכבי, בליל י' בטבת תקכ"ד, חלמתי שיש רמז בפסוק לד' הצומות ולתענית כ' בסיון.

אומר השי"ת לאברהם: **"יְדַע תִּדְעַ כִּי גֵר יְהִיָּה זְרַעְךָ בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם וַעֲבָדוּם וְעִנּוּ אֹתָם אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה"** (בראשית טו יג).

"יְדַע תִּדְעַ כִּי גֵר יְהִיָּה זְרַעְךָ" ראשי תיבות **"יְדַע"**

פרשת 'ויגש'

"כִּי אֵיךְ אֶעֱלֶה אֶל אָבִי וְהִנְעַר אֵינְנוּ אִתִּי"

יש לנו שני מלכים משתי אמהות: יוסף מרחל ויהודה מלאה.
יהודה חשוב יותר, משום שמסר נפשו על בנימין!

עֲלִיתָ (בראשית מט ט) הוא הורה ועשה תשובה.

ולכן אומר ה': "על פסאול לא ישב נָר" (סדור תפלה), שהמלכות ניתנה רק ליהודה.

"וְלֹא יָכֻלוּ אֶחָיו לְעַנּוֹת אֹתוֹ כִּי נִבְהָלוּ מִפְּנֵיו" (בראשית מה ג)

אבא כהן ברדלא אומר: "אוי לנו מיום הדין, אוי לנו מיום התוכחה"..
יוסף קטנן של שבטים היה ולא היו אחיו יכולים לעמוד בתוכחתו: "וְלֹא יָכֻלוּ אֶחָיו לְעַנּוֹת אֹתוֹ כִּי נִבְהָלוּ מִפְּנֵיו". הוא הדין, לכשיבוא הקב"ה ויוכיח לכל אחד ואחד, לפי מה שהוא..
שנאמר: "אוֹכִיחֶךָ וְאֶעֱרָכֶה לְעֵינֶיךָ" (תהילים נ כא) על אחת כמה וכמה' (מדרש רבה צג י').

אומרת הגמרא (ברכות ד:):
'תנא: מיכאל באחת, (הכונה למספר הקפיצות שעושה בדרך לבצוע שליחותו) גבריאל בשתיים, אליהו בארבע ומלאך המות בשמונה ובשעת המגפה

באחת'.

שואל ה'חפץ חיים' מדוע חשוב לדעת את מספר הפגיעות שכל אחד עושה בדרך לשליחותו?

עונה ה'חפץ חיים': דקות זו באה ללמדנו כלל: גבריאל עושה שליחותו בשתי קפיצות, כי אינו יכול לבצעה באחת ואילו מיכאל יכול לעשות באחת ולכן לא יעשה בשתיים. אם גבריאל היה יכול לבצע את השליחות בקפיצה אחת ודאי היה עושה כן. כל אחד חייב לעשות את המקסימום שהוא רק יכול בדרכו לעבודת ה'.

וידוע הספור, על מתאגרף יהודי

את נפשו על בנימין.

המקדש נבנה בחלקו של בנימין, מפני שהיה היחיד שלא השתחוה לעשו. ומדוע המזבח נפל בחלקו של יהודה?

מפני שיהודה יצר שותפות עם בנימין, בכך שמסר את נפשו על בנימין ולכן זכה שהמזבח נפל בחלקו.
יש לנו שני מלכים משתי אמהות; יוסף מרחל ויהודה מלאה. מי יותר חשוב מהם?

הרה"ג שלמה לוינשטיין
מיוחד ל'גנזי המלך'

"אם אין לו וְנִמְכַר בְּגִבְתּוֹ" (שמות כב ב)

אומר המדרש: אמר יהודה ליוסף: 'בנימוסות שלנו כתיב ש"אם אין לו וְנִמְכַר בְּגִבְתּוֹ" (שמות כב ב) וזה, (בנימין) יש לו לשלם! (ב"ר צג ו).

למה יהודה אומר: "אם אין לו וְנִמְכַר בְּגִבְתּוֹ"? והלא כתוב בפסוק: "שֶׁלֶם יִשְׁלֶם אִם אֵין לוֹ וְנִמְכַר בְּגִבְתּוֹ"! (שמות כב ב) ויהודה צריך לומר "שֶׁלֶם יִשְׁלֶם"?

מה יעזור ליהודה, שהוא אומר שאם אין; "שֶׁלֶם יִשְׁלֶם", הרי יוסף יכול היה לומר שלגביע, שבעזרתו מנחשים, אין כל ערך כספי!

אלא ששאלה אחת מתרצת את השניה: אם יהודה היה אומר: "שֶׁלֶם יִשְׁלֶם"?! היה עונה לו יוסף: שאין ערוך לשוויו הכספי.

לכן אמר לו יהודה: "אם אין לו וְנִמְכַר בְּגִבְתּוֹ"!

ולומדת הגמרא: (קדושין יח.) שאם ערך הגנבה אלף והגנב מוערך בחמש מאות, הוא לא נמכר. לכן אמר לו יהודה: 'ממה נפשך', אם תרצה - "שֶׁלֶם יִשְׁלֶם" ואם תאמר שאין ערוך לשוויו הכספי, במקרה כזה צריך לשחרר אותו. לכן פתח יהודה בסיפא של הפסוק ולא ברישא. כך מסביר ה'פניני קדם' בשם 'ליקוטי שושנים'.

"כִּי אֵיךְ אֶעֱלֶה אֶל אָבִי וְהִנְעַר אֵינְנוּ אִתִּי" (בראשית מד לד)
אומר ה'ליקוטי יהודה': יהודה מסר

יהודה מכר את יוסף - יוסף מחל לו. יהודה חטא - עם תמר. ויוסף עמד בנסיון - מול אשת פוטיפר. ניתן להסיק מכך, שיוסף גדול יותר. וכך חשבו השבטים. כאשר הלך ירבעם בן נבט, שהיה מזרעו של יוסף והקים את מלכות ישראל בנפרד ממלכות בית דוד, עשרה שבטים הלכו עמו. תירוץ היה, שדוד בא מזרע יהודה וירבעם מזרע יוסף, שהיה לטענת השבטים, גדול יותר.

אבל ה' לא חשב כך, אלא שב'מקום שבעלי תשובה עומדין, צדיקים גמורים אינם עומדין' (ברכות לד:)

יהודה מכר את יוסף, אך מסר את נפשו על בנימין.
יהודה חטא עם תמר - אך "מִטְרַף בְּנֵי

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

עשו, אמר לו עשו: **"וַיֹּאמֶר עֲשׂוּ יֵשׁ לִי רֶבֶב אָחִי יְהִי לְךָ אֲשֶׁר לְךָ"** (לג ט)
למה אמר לו: **"יֵשׁ לִי רֶבֶב"**? אלא, שהרשעים לא מסתפקים במה שיש להם ורוצים עוד ועוד. לעומת זאת יעקב אבינו אמר: **"יֵשׁ לִי כָּל"**! (לג יא) כיון שהצדיקים כל מה שיש להם, זה הכל! ואינם מתאווים ליותר.

אומר יעקב בפעם הראשונה: **"רֶב עוֹד יוֹסֵף בְּנֵי חַיִּי"** והוא חייב ללכת ולראות את יוסף בטרם ימות ואז לחזור למצב של **"כָּל"**.

כתוב ב'יורה דעה': 'כל בן חייב לעמוד כשאביו נכנס לחדר' (סימן רמ ז).

מה הדין, אם האב הוא תלמידו של הבן? מחד חייב האב לכבד את הבן, כי הוא רבו. ומאידך גיסא, חייב הבן לכבד את אביו, מדין מצות כיבוד הורים, מה עושים?

אומר ה'שלחן ערוך': 'מוטב שלא יגורו באותה העיר'.

כך גם עשה המהר"ם מרוטנבורג, כשנהיה לתלמיד חכם גדול, עזב את העיר ולא ראה את אביו יותר.

לפי זה, יעקב אבינו צריך לעמוד בפני יוסף כי הוא מלך, אך גם יוסף צריך לעמוד ולכבד את אביו, שהוא גם תלמיד חכם. כיצד אפשר שיפגשו השנים?!

אלא **ש'גדול תלמוד תורה, יותר מכבוד אב ואם'** (מגילה טז:). יוסף אמנם היה מלך, אך אביו היה תלמיד חכם ולכן יוסף צריך לעמוד בפני אביו. ואין כל בעיה שיעקב יבוא למצרים.

מהיכן יודעים שתלמוד תורה גדול מכבוד אב?

אומרת הגמרא: **'אמר רבה אמר רב יצחק בר שמואל בר מרתא: "גדול תלמוד תורה יותר מכבוד אב ואם, שכל אותן שנים שהיה יעקב אבינו בבית עבר, לא נענש"** (מגילה טז:). וזאת לומדים מיעקב שלא נענש על ארבע עשרה השנים שהיה בישיבת שם ועבר. ומי אמר זאת? יעקב מצא את יוסף ולמרות שלא ראה אותו ויתכן שכל זמן שלא ראה אותו, אולי הוא ממשיך להענש? אלא, מספיק שידע שהוא חי וכבר נפסק העונש. ואם פסק העונש, **'גדול תלמוד תורה, יותר מכבוד אב ואם'** (מגילה טז:). ויעקב יכול לרדת למצרים.

זה מה שאמר יעקב אבינו: **"רֶב עוֹד יוֹסֵף בְּנֵי חַיִּי"** (בראשית מה כח) מספיק לי שאני יודע שבני יוסף חי ואז; **'גדול תלמוד תורה, יותר מכבוד אב ואם'**, לכן **"אֲלֶכָה וְאֶרְאֶנּוּ בְּטָרְם אָמוֹת"** (בראשית מה כח). ■

גדולה יותר של תבואה, אך הוא גם חייב עליה סכום כסף גדול יותר!

אומר המדרש: **'אבא כהן ברדלא אומר: "אוי לנו מיום הדין אוי לנו מיום התוכחה"**. יוסף קטנן של שבטים היה ולא היו אחיו יכולים לעמוד בתוכחתו, **"וְלֹא יָכְלוּ אָחָיו לְעֲנוֹת אֹתוֹ כִּי נִבְהָלוּ מִפְּנָיו"**. לכשיבוא הקב"ה ויוכיח לכל אחד ואחד לפי מה שהוא... (מ"ר צג י).

כלומר שדנים כל אחד ואחד, לפי מה שיכול היה להיות.

"וַיֵּרָא אֶת הָעֲגֻלוֹת אֲשֶׁר שָׁלַח יוֹסֵף לְשֵׂאת אֹתוֹ וַתַּחֲזִי רוּחַ יַעֲקֹב אֲבִיהֶם" (בראשית מה כז)

לפי הדרש, כבר בארנו שמדובר על עגלה ערופה. אבל לפי הפשט, מה היתה השמחה הגדולה של יעקב אבינו כשיוסף שולח לו עגלות להובילו למצרים?!

מבאר ה'ליקוטי בתר ליקוטי' בשם 'זידבר משה':

בנו של יהודי היגר מפולין לגרמניה. הפך הבן למשכיל ונשא גויה. לאביו לא סיפר דבר. מידי שנה כשנסע לבקר את אביו היה מגדל את זקנו ומתלבש בהתאם וכך נוסע לפולין.

האב, שרצה לגמול לבנו ולבקר בביתו שבגרמניה, נענה, כי אין הדבר אפשרי עקב שפוצים הנערכים בבית... לאחר שנה כשחזר האב על בקשתו, נדחה שוב ע"י הבן בתרוצים שונים.

כשחזר הדבר גם בשנה השלישית, התעורר חשדו של האב והוא החליט לערוך בקור פתע בבית בנו. ארז את הטלית ואת התפילין ושם פעמיו לגרמניה. כשהקיש בדלת, נדהם לראות כי האשה הגויה העומדת בפתח היא אשת בנו וכי בנו סטה מן הדרך.

'עתה הבנתי', חשב האב, מדוע התחמק מלהזמין אותי לביתו.

ויעקב אבינו, כשראה: **"אֵת הָעֲגֻלוֹת אֲשֶׁר שָׁלַח יוֹסֵף"** כדי להביאו לבקר במצרים, שמח ואמר: **"כעת אני רואה שמצבו מצוין"**.

"וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל רֶב עוֹד יוֹסֵף בְּנֵי חַיִּי אֲלֶכָה וְאֶרְאֶנּוּ" (בראשית מה כח)

אומר ה'חתם סופר': כשיעקב פגש את

בארה"ב שהיה רחוק מיהדות, שראה את בנו שחזר בתשובה יושב ולומד. שאל האב את הבן: "מה אתה לומד?" וענה לו: "שהוא לומד תלמוד בבלי". רצה גם האבא ללמוד. הבן ישב עמו כשנה, עד שסיימו דף גמרא אחד!

רצה האבא, המתאגרף, לעשות 'סיום' על אותו הדף. אך הבן הסביר שנוהגים לערוך 'סיום' רק על למוד מסכת שלמה. האבא התעקש והלך לשאול בעצת הגאון הרב משה פינשטיין זצ"ל, שלא רק שהתיר לו לערוך 'סיום', אלא אמר שהוא בעצמו, יבוא וישתתף ב'סיום' זה.

וכך היה. למחרת ה'סיום', השיב המתאגרף את נשמתו לבוראו והגאון הרב משה פינשטיין זצ"ל הספידו ואמר **"יש קונה עולמו בשעה אחת"** (עבודה זרה דף י:). ויש קונה עולמו בדף אחד.

הרב משה פינשטיין סיים את הש"ס שלש מאות פעמים ויותר.

הכיצד מי שסיים הש"ס שלש מאות פעם, אומר **"יש קונה עולמו בשעה אחת"**!?

אלא שהענין תלוי בכחות הנפש ובתנאים העומדים לרשות כל אחד ואחד. המתאגרף השקיע את כל כולו בחבטות ידיים עד ששכלו הפך להיות גס ויכולתו הרוחנית פחתה מאד ורק בשלהי ימיו סיים דף גמרא אחד. אבל אם הגאון הרב רבי משה פינשטיין זצ"ל היה לומד פחות משלש מאות פעם את הש"ס...מה היה גדול התביעה ממנו?!

בענין זה האם נוכל לתאר לעצמנו את הגר"ח קנייבסקי שליט"א כרב בית כנסת שכונתי הנותן שעור ב'דף היומי'?! לאחר מאה ועשרים שנה יתבעו ממנו את 'דרך אמונה', 'טעמא דקרא', 'שיח השדה', הפרוש על הירושלמי...

ואומרת הגמרא: **"יכול קטן מקטין וכל נפש משיב את הנפש"** (ברכות מד:). הכונה: אדם האוכל בעל חי שלא הגיע לשיא גדולו - אין זה בריא. אבל **"כל נפש כדוגמת סרדין קטן, אך שלם משיב נפש"**!.

איך יכול להיות שסרדין קטן, **'משיב נפש'** יותר מבהמה גדולה? לא הגודל הוא העיקר, אלא: **המטרה, השאיפה ולאן הגעת!**

ידוע המשל של ה'מגיד מדובנא': על שני הסוחרים שלקחו תבואות בהקפה ביריד, אחד קנה עגלה קטנה עם תבואה. והשני מספר גדול של עגלות. האם בעל העגלות, יכול ללעוג לבעל העגלה הקטנה? ודאי שלא! אמנם יש לו כמות

לרגל הופעתו הקרובה של העתון היומי

The News

דרושים מוכרים בשכר או באחוזים

מבצע פרסום!

פרסום ב-80,000 עיתונים במחיר מדהים
פרסום מודעה 1 וקבל 4 חצאים חינם
סה"כ 5 פרסומים ב-6,500 ש"ח בלבד + מע"מ

פרסום של עמוד שלם בעתון השבועי 'ארבע כנפות'
יזכה את המפרסם בבונוס של 4 חצאי עמודים ב-4 עתונים
יומיים נוספים ב-'THE NEWS' באותו שבוע חינם.

- המחירים הינם למודעות מוכנות לדפוס (גרפיקה מוכנה).
- פרסום המודעות בכפוף לאישור הועדה הרוחנית של העתון.
- תשלום 30 יום, למבצע זה בלבד.

למעוניינים: 03-6777779 שלוחה 208
פלאפון 050-6500666 פקס 03-6768833